

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

BRITANNICAE INSULAE ANGLIA, SCOTIA ET HIBERNIA, CVM Orcadibus, Hebridibus, Mona, Vecta & cæteris in- sulis circumiacentibus, sub nomine Bri- tannicæ comprehensis.

BRITANNIA omnes Insulas, quæ inter Hispanias & Germaniam magno terrarum spacio Galliæ prætenduntur, suo nōmine complectitur. Eam nuper Lhuydus Prudaniā: Thōmas Aeolitus eques Britannus Prytanem duci voluerunt, sed studio magis cōtentioñis, quam veritatis incitati, contra Aristotelis, Lucretij, Iulij Cæsaris, & aliorum veterum scriptorum autoritatē ac fidēm. 1. Quia autem olim Britanni omnes se luteo inficerent, quod cœruleum efficiebat colorem, ut hoc horribilior in pugna aspectu essent: ijdemq; quicquid depictum & coloratum Briti patria & antiqua lingua appellarent: recte quidam statuunt Græcos (qui primum hoc nōmen ita conceperunt) ab incolis, quos Briti & Briton appellari accepissent, ad Britania, quod regionem significat addidisse: & ideo Britanniam regionē Britonim; id est, pictorum & coloratorum dici non aliter atque Mauritania Mauri, Lusitania Lusi, & Aquitania Aquarum regio nominatur. Ut autem prisci Galli à Gomer filio Iaphet Gomerai, Gomeritæ, Cimmerij & contractæ Cimbri: sic etiam Britanni sua propria lingua olim Cuméri & Kimbri dicti sunt. Itaque eos veram esse Gallorum propaginem è nomine, situ, religione, moribis & lingua, manifeste constat. 2. Britanniam autem omnibus cæli ac soli bonis natura donauit in qua nec rigor est nimius hiemis (ut habet Panegyricus Constantino dictus) nec ardor aestatis: in qua est segetum tanta fœcunditas, ut miliebus vtriusq; sufficiat & Cereris & Liberi: in qua nemora sine immānibus bestijs: terra sine serpentibus noxijs: contra, pectorum mitium innumerabilis multitudo, lacte distenta, & onusta velleribus: certe, quod propter vitam diligitur, longissimi dies, & nullæ sine luce aliqua noctes, dum illa littorum extrema plenities non attollit umbras, noctisq; metam cæli & syderum transit aspectus, ut sol ipse, qui alijs videtur occidere, ibi appareat præterire. 3. Est sane Britannia naturæ gaudentis opus, quam quasi alterum orbem, extra orbem, ad delicias humani generis constituisse, & tanquam formam quandam ad eximiam pulchritudinem & universi ornatum egregie depinxisse videatur, ea varietate gemmea & descriptione amœna oculi quo cunque inciderint, resciuntur. Ut incolas taceam optimæ corporis habitudine, commodissimis moribus, mitissimis ingenij & maximis animis, quorum virtus rebus domique bellicisque est uniuerso terrarum orbi testatissima. 4. Inter omnes Britannicæ insulas duæ reliquas magnitudine longe præcellunt. Albium, sub qua Anglia & Scotia continentur, & Hibernia. Prima magnitudine est Albium, quæ nunc sola nōmen Britannicæ retinet, quod antea omnibus erat commune. Atq; hoc nōmen magis libris eruitur, quam in communi sermone usurpatur, nisi quod Scotti se Albinich & suam regionem Albin adhuc vocent. Videtur autem ab Albo dicta, quod apud plerasque gentes non tantum colorem sed etiam altitudinem significat. Qui enim hoc nōmen imposuerint, puto non nihil impulsos comparatione Angliæ cum Hibernia, inter quas angusto mari nauigatur. Nam cum alterum littus totum in montes consurgere videretur, alterum depresso & humile in campos æquales explicari, illam ab altitudine Albionem siue Albium dixerunt. Huius autem ab humilitate an nōmen aliquod dederint, longinquitas temporis & incolarum negligentia, in memoria rerum vetustarum prodenda, facit incertum. 5. Dicta est autem Hibernia, alias Ierna, alias Iuerna, alias Iris, & à Britannis Yuerdon, & ab Anglis Ireland. Quæ nomina cum ab Erin, ut Hiberni eam indigent, sint deducta, Erin autem ab Here Originario illo vocabulo Hibernica dictione, quæ plagam occidentalem sonat, deriuetur, consentaneum est Eri, quasi occidentalem regionem esse appellatam, quod hæc insula sit totius Europæ regio ad occidentem remotissima. In medio inter Britanniam & Hiberniam cursu 6. Mona illa iacet, quæ Monoeda Ptolomæo, quasi Monetha, id est Mona remotior, ad alterius differentiam, Monabia Plinio, Menauia Orosio & Bedæ, Eubonia Gildæ, Menavv Britanis, Incolis Maning, Anglis Theyle of Man dicitur, Pecore, piscibus, frumento etiam sed magis industria hominum, quam terræ bonitate hæc insula & sibi sufficit & quotannis plurimum transmittit. Administratione felicior est Illustrissimi Comitis Derbiensis cuius sumptibus, in quos maximam annui prouentus partem impendit, præsente paratoque milite à vicinis hostibus defenditur. Controversias omnes iudices, quos è suis eligunt & De Emstis vocant, sine scriptis & impensis dirimunt. Lapidem enim tollit magistratus, signatumque quærenti tradit, illo aduersarium & testes citat. Si quid ambiguum & maioris momenti, ad duodecim, quos claves Insulæ appellant, refertur. Coronatores quos vocant Ancros, qui vice Comitum officio funguntur, habet. Ita iudex Ecclesiasticus citat, definit, infra octo dies parent, aut casceri intruduntur. Iudici & formularijs nunquam hic ne denarius à populo impenditur. Quia autem in duas Australem & Borealem partes insula est diuisa, hæc sermoni comuni ad Scotos, illa ad Hibernos accedit. Habet etiam suum Episcopum qui residet 14: 48. 55: 20. vide 3. tab. Angliæ. Et hæc quidem de nomine, origine & moribus Britannicæ & de tribus eius præcipuis insulis in genere dicta sufficient: cætera & quæ ad statum politicum pertinent in singulis deinceps tabulis exponemus.

Medius Meridianus 15. reliqui ad hunc inclinantur ratione parallelorum 52. & 58.